

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 3.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.3.13>

УДК 352 (477): 322

I. Л. Гончарський,

аспірант, Національний університет цивільного захисту України

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-5467-3495>

СТРАТЕГУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ

I. Goncharsky,

PhD Student, National University of Civil Defence

STRATEGIZING AS A PUBLIC MANAGEMENT TOOL IN THE SPHERE OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE AND ITS REGIONS

З'ясовано, що стратегування як публічно-управлінський інструмент представляє собою систему довгострокових цілей, механізм досягнення яких вимагає результативного функціонування економічної та соціальної сфер територіальних спільнот, максимального врахування інтересів громадян, суб'єктів господарювання та раціонального задіяння державних і регіональних активів і потенціалу (кадрового, освітнього, виробничого, рекреаційного, соціально-демографічного, науково-технічного,

інвестиційного, інфраструктурного, інноваційного та ін.).

Установлено, що базис результативного стратегування у сфері забезпечення соціально-економічного розвитку держави та регіонів становлять такі принципи публічного управління: науковості, цілісності, поєднання регіональних та національних інтересів, системності, єдності та комплексності регіональних і національних стратегій, ієрархічності, вимірюваності цілей і результатів їх досягнення, ресурсного забезпечення, прозорості та відкритості, партнерства, процесуальності, мережіалізації. Рекомендовано оновити Державну стратегію регіонального розвитку України із застосуванням цих наукових підходів.

Систематизовано особливості формування моделей публічного управління у сфері стратегування соціально-економічного розвитку держави та регіонів. Виявлено, що вони передбачають застосування комплексного, функціонального, цільового, ресурсного, інтеграційного та комунікативного підходів. При цьому обґрунтовано особливу роль і місце інституційного й індикативного підходів до стратегування соціально-економічного розвитку держави та регіонів. Доведено, що інститут публічного управління включає механізми державного регулювання та ринкові механізми, що відзначаються певними «вадами».

Визначено фактори підвищення результативності публічного управління у сфері стратегування соціально-економічного розвитку держави та регіонів: 1) збільшення/зменшення невизначеності та ризику виробничо-господарської діяльності та соціальних процесів у суспільстві та державі; 2) обмеженість ринкових механізмів у сучасній економіці, що вимагають доповнення у вигляді державного впливу на моделі поведінки суб'єктів господарювання; 3) ускладнення виробничо-господарських зв'язків; 4) зростання турбулентності у світовій економічній системі; 5) виникнення зовнішніх загроз, ескалація повномасштабної агресії РФ проти країни.

It was found that strategizing as a public management tool is a system of

long-term goals, the mechanism for achieving which requires the effective functioning of the economic and social spheres of territorial communities, maximum consideration of the interests of citizens, business entities, and rational use of state and regional assets and potential (human resources, educational, production, recreational, socio-demographic, scientific and technical, investment, infrastructure, innovation, etc.). It was established that the basis of effective strategizing in the field of ensuring the socio-economic development of the state and regional investment is the following principles of public management: scientificity, integrity, combination of regional and national interests, systematicity, unity and complexity of regional and national strategies, hierarchy, measurability of goals and results of their achievement, resource provision, transparency and openness, partnership, proceduralism, networking. It is recommended to update the State Strategy for Regional Development of Ukraine using these scientific approaches.

The features of the formation of public administration models in the field of strategizing the socio-economic development of the state and regions are systematized. It is revealed that they involve the use of complex, functional, target, resource, integration and communicative approaches. At the same time, the special role and place of institutional and indicative approaches to strategizing the socio-economic development of the state and regions is substantiated. It is proved that the institution of public administration includes mechanisms of state regulation and market mechanisms, which are characterized by certain "flaws".

The factors of increasing the effectiveness of public administration in the field of strategizing the socio-economic development of the state and regions are identified: 1) increasing/decreasing the uncertainty and risk of production and economic activity and social processes in society and the state; 2) the limitations of market mechanisms in the modern economy, which require supplementation in the form of state influence on the behavior models of economic entities; 3) complication of production and economic relations; 4) increasing turbulence in the global economic system; 5) emergence of external threats, escalation of full-

scale aggression of the Russian Federation against the country.

Ключові слова: *система публічного управління, державна регіональна політика, соціально-економічний розвиток, сталий розвиток, держава, регіони, суспільство, інститути, індикативний підхід, стратегування, фактори.*

Keywords: *public administration system, state regional policy, socio-economic development, sustainable development, state, regions, society, institutions, indicative approach, strategizing, factors.*

Постановка проблеми. Державне регулювання зокрема та публічне управління загалом передбачають забезпечення соціально-економічного розвитку на всіх рівнях. Він досягається за рахунок результативного впровадження державних і регіональних стратегій соціально-економічного розвитку територій, за рахунок цілеспрямованого впливу органів державної влади на макро-, мезо- і мікрорівні управління на стан функціонування соціально-економічних систем для досягнення цілей та завдань соціального розвитку й економічного зростання за допомогою створення сприятливих інституційних умов, здійснюваних у межах регіональної соціально-економічної політики, що забезпечує підвищення ефективності та конкурентоспроможності мезосистем. Регіональний рівень є найбільш стратегічним у забезпеченні сталого розвитку держави в цілому та її окремо взятих територій. У 2027 році спливає термін дії Державної стратегії регіонального розвитку [2]. Із моменту її затвердження до неї було внесено тільки одні корективи (у 2024 р.). У той же час, повномасштабна агресія рф проти України триває і це додає нових ускладнень під час забезпечення соціально-економічного розвитку нашої держави та її територій. Відтак, набувають актуальності питання щодо визначення перспектив забезпечення такого розвитку за рахунок використання стратегування як потужного публічно-управлінського інструментарію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості забезпечення соціально-економічного розвитку держави та регіонів, у т.ч. в умовах здійснення реформи децентралізації влади, є предметом розгляду вчених В. Баштанника, Р. Бенедикса, П. Блау, К. Бредлі, З. Бурик, С. Валтона, Т. Веблена, М. Войновського, В. Гамільтона, П. Гудмана, С. Домбровської, М. Дюверже, Н. Колісніченко, Дж. Коммонса, Р. Коуза, П. Кругмана, Дж. Е. Ландберга, С. Ліпсета, Р. Лукиши, А. Маркусена, У. Мітчелла, Д. Норта, І. Петрика, А. Помази-Пономаренко, Г. Річардсона, С. Романюк, О. Рось, Г. Ситника, Г. Спенсера, М. Савчина, М. Сташиса, Т. Шлемкевич, А. Халецької, Г. Харріса, М. Фудзіти та ін. [1; 3; 4; 5; 6]. У той же час, набувають актуальності наукові дослідження просвічені обґрунтуванню шляхів використання стратегування як публічно-управлінського інструментарію у сфері забезпечення соціально-економічного розвитку держави, суспільства та регіонів.

Постановка завдання. Метою статті є визначення шляхів впровадження стратегування як інструмента публічного управління у сфері забезпечення соціально-економічного розвитку держави та регіонів України.

Виклад основного матеріалу. Проблема публічного (державного) управління у сфері забезпечення соціально-економічного розвитку держави та регіонів вимагає науково виваженої розробки та дієвої реалізації регіональних стратегій сталого розвитку. Вони передбачає визначення механізмів управління соціально-економічними системами на мезорівні, що є однією з основних у контексті гармонійного територіального розвитку мезосистем та національної економіки в цілому при досягненні національних цілей. Питання публічного (державного) управління у сфері стратегування були об'єктами пильного уваги представників класичної та неокласичної економічної школи: А. Сміт, Ж. Сей, К. Вагнер, Ф. Хайєк, М. Фрідман, Д. Геллбрейт, Ф. Ліст, Л. Ерхардт, В. Леонтьєв та інших. Однак через ускладнення виробничо-господарських відносин, використання класичних підходів до управління реалізацією соціально-економічних стратегій стає

менш результативним, що вимагає їх оновлення.

Щодо регіональних стратегій у сфері забезпечення соціально-економічного розвитку та досягнення заявлених у них цілей по відношенню до макро- і мезосоціально-економічних систем, то вони (стратегії) передбачають урахування таких аспектів:

- забезпечення результативної регіональної промислової, інноваційної, інвестиційної та ін. політики за допомогою виробництва стратегічних товарів, розробки й упровадження новітніх технологій тощо;

- забезпечення збалансованості ринку факторів виробництва та експортно-імпортними операціями на регіональному рівні;

- регулювання ринку праці у питаннях якості та кількості робочої сили в територіальному розрізі;

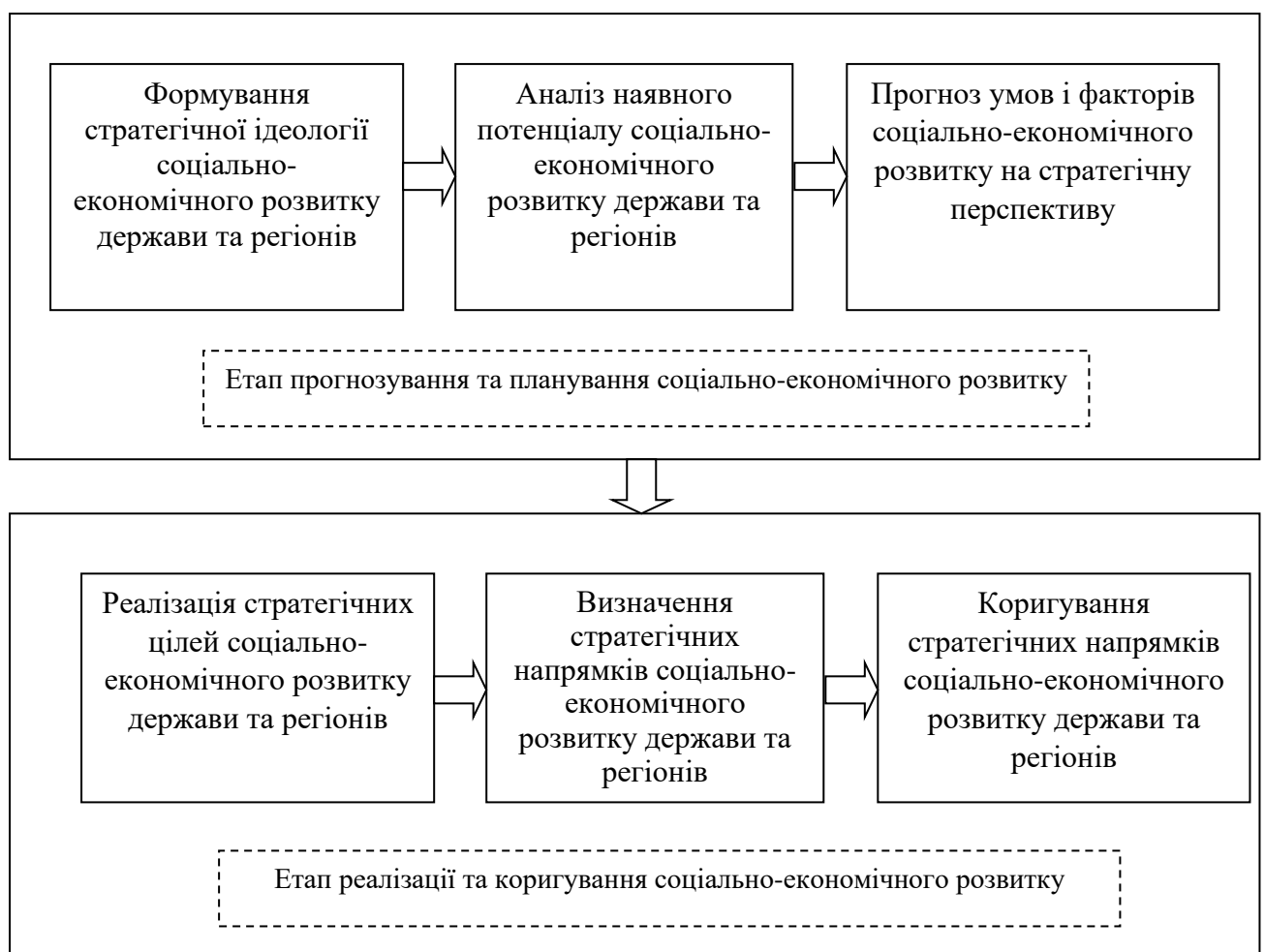
- розвиток регіональної інфраструктури (соціальної, транспортної, логістичної та ін.);

- забезпечення відкритої взаємодії між регіональними соціально-економічними системами;

- забезпечення сталого розвитку мезосистем.

Для мезосистем стратегія соціально-економічного розвитку регіонів представляє собою систему довгострокових цілей, механізми та принципи яких вимагають результативного функціонування економічної та соціальної сфер територіальних спільнот, максимального врахування інтересів громадян, суб'єктів господарювання та раціонального задіяння всіх активів окремо взятого регіону. Вони включають кадровий, освітній, виробничий, природний, рекреаційний, соціально-демографічний, науково-технічний, інвестиційний, інфраструктурний, транспортно-логістичний, інноваційний та інший потенціал, а також геополітичне становище та культурні особливості розвитку регіону. Варто погодитися з думкою групи вчених С. Домбровською, Р. Лукишею, А. Помазою-Пономаренко та ін. [1; 3], що регулювання (управління) регіональних соціально-економічних систем за допомогою використання стратегій має здійснюватися в контексті

інституційної реалізації стратегічної ідеології соціально-економічного розвитку регіону та включати систематизацію наявного потенціалу розвитку території, прогнозів умов та факторів сталого регіонального розвитку на довгострокову перспективу, визначення стратегічних напрямів розвитку, формування організаційно-економічних та інституційних умов розвитку економіки регіону та визначення повноважень та компетенцій органів державної влади на мезорівні управління регіональними соціально-економічними системами (рис. 1).

Рис. 1. Етапи стратегування публічного управління у сфері забезпечення соціально-економічного розвитку

Джерело: складено на підставі [1; 3; 4; 5; 6]

Стратегування як публічно-управлінський інструмент передбачає

досягнення мети «сталий регіональний розвиток». Воно вимагає розробки дієвої державної політики, методичного та нормативно-правового забезпечення шляхом формування та реалізації регіональних стратегій соціально-економічного розвитку регіонів. На цій підставі можемо виокремити такі напрямки управлінської діяльності у зазначеній сфері:

- формування нормативно-правового забезпечення у сфері регулювання реалізації регіональних стратегій соціально-економічного розвитку територій;

- розробка заходів щодо збалансованого просторового розвитку територій;

- підвищення ефективності територіального планування;

- вибудовування єдиного ланцюжка узгоджених національних і регіональних стратегій соціально-економічного розвитку;

- розробка методичного інструментарію реалізації регіональних стратегій соціально-економічного розвитку територій;

- опрацювання механізмів підтримки територіального розвитку (територій випереджаючого соціально-економічного розвитку, мономіст, міських агломерацій, особливих економічних зон тощо);

- проектування індивідуальних програм і проєктів для забезпечення сталого розвитку окремих територій;

- розробка механізмів стимулювання та розподіл повноважень між органами державної влади на регіональному та місцевому рівнях управління при реалізації регіональних стратегій соціально-економічного розвитку.

Органи державної влади для досягнення мети регіонального розвитку вживають заходів у таких сферах:

- здійснюють моніторинг програми стратегічного планування просторового розвитку;

- зреалізують територіальне планування;

- здійснюють контроль за реалізацією державної інформаційної системи територіального планування;

– затверджують інструменти розвитку територій (особливі економічні зони, території випереджального розвитку, міські агломерації тощо);

– формують індивідуальні плани розвитку територій та проводять супровід їх реалізації;

– розробляють механізми стимулювання соціально-економічного розвитку регіонів;

– затверджують перелік системостворчих підприємств вітчизняної економіки в розбивці регіональних соціально-економічних систем і територій.

Інститут публічного управління (державного регулювання) вимагає дієвої реалізації регіональних стратегій соціально-економічного розвитку мезосистем. На цій підставі вважаємо, що за своєю природою та механізмами впливу даний публічно-управлінський інститут має ознаки ринкових механізмів, що володіють певними вадами «ринку» (тяжінням до підвищення рівня конкурентоспроможності, диспропорцій у розвитку тощо). Уважаємо, що інститут публічного управління у сфері стратегування соціально-економічного розвитку інтегрує в єдину систему всі цілі та завдання соціально-економічного розвитку регіону та національної економіки загалом, спираючись на такі принципи публічного управління (державного регулювання):

– формування стійких технологічних ланцюжків виробництва на основі збалансованості ринку факторів виробництва, міжгалузевого балансу у термінах концепції сталого розвитку;

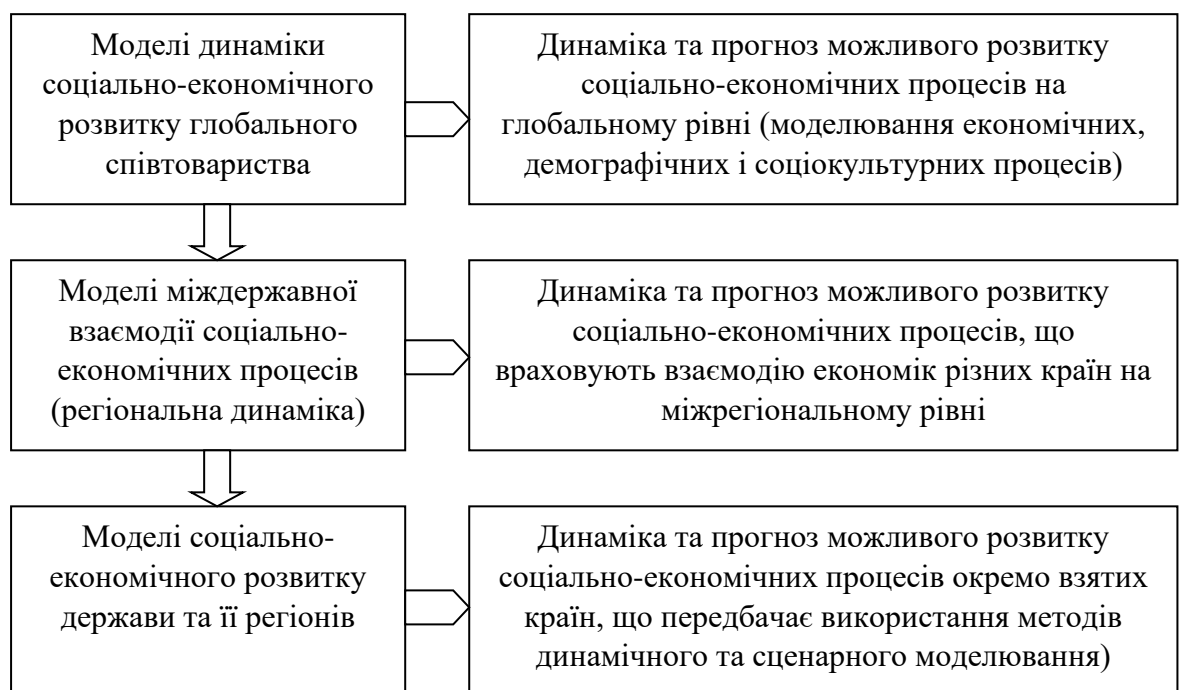
– зниження нераціонального використання ресурсів виробництва;

– формування балансу у використанні фінансових ресурсів регіону, щоб уникнути їх дефіцит;

– розробка пріоритетних напрямів розвитку соціальної й економічної сфери в регіонах;

– забезпечення їх збалансованого та рівномірного територіального сталого розвитку.

Проблема досягнення сталого територіального розвитку має бути вирішена крізь призму врахування особливостей формування системи прогностичних моделей різних рівнів публічного управління. На наше переконання, на найвищому рівні прогностичної динаміки соціально-економічного розвитку мають бути враховані світові тренди, що охоплюють економічні, соціально-демографічні та інші процеси. На другому рівні об'єктами моделювання виступають міждержавні взаємодії соціально-економічних процесів та явищ у розбивці регіональної динаміки. На третьому рівні моделювання використовуються методи динамічного та сценарного моделювання соціально-економічної динаміки держави в цілому та її регіонів зокрема (рис. 2).

Рис. 2. Особливості моделювання соціально-економічного розвитку регіонів у контексті реалізації стратегування

Джерело: складено на підставі [1; 3; 4; 5; 6]

Механізм регулювання реалізацією регіональних стратегій соціально-економічного розвитку включає такі елементи. По-перше, формується модель

об'єкта управління (регіону, території) за допомогою систематизації інформації про соціально-економічне стан об'єкта управління та відповідності його певному критеріальними показниками. Далі визначається прогноз зміни стану об'єкта управління, а також ті завдання, які він повинен досягти в середньостроковій та довгостроковій перспективі. Потім розробляється система керуючих впливів для досягнення об'єктом управління необхідних задач у рамках цілепокладання. Формується система обмежень і визначається оптимальний варіант реалізації стратегії з урахуванням системи обмежень та прогнозних трендів соціально-економічного розвитку регіональної системи. Далі розробляється алгоритм коригування стратегій із урахуванням можливих ризиків, що виникають у системі управління та впливають на неї. На заключному етапі відбувається оцінка ефективності реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіону на основі розробленої системи критеріїв.

Слід відзначити, що досягти підвищення результативності публічного управління (державного регулювання) у сфері реалізації регіональних стратегій соціально-економічного розвитку на мезорівні управління можливо, зокрема, за умови врахування таких причин:

1) збільшення/зменшення невизначеності та ризику виробничо-господарської діяльності та соціальних процесів у суспільстві та державі загалом;

2) обмеженість ринкових механізмів у сучасній економіці, що вимагають доповнення у вигляді державного впливу на моделі поведінки суб'єктів господарювання;

3) ускладнення виробничо-господарських зв'язків, поява нових форм інтеграції та кооперації;

4) зростання турбулентності у світовій економічній системі загалом;

5) виникнення зовнішніх загроз, ескалація повномасштабної агресії РФ проти країни.

Не викликає сумніву, що регулювання реалізації регіональних

стратегій соціально-економічного розвитку має здійснюватись у рамках єдиної методології управління соціально-економічних систем, що ґрунтується на низці підходів. Серед них можна виділити такі основні підходи до організації процесу регулювання реалізації регіональних стратегій соціально-економічного розвитку:

- комплексний підхід – спрямований на визначення взаємозв'язків між підсистемами й елементами регіональної політики та її взаємодію з національною та глобальною політикою;

- функціональний підхід – заснований на визначенні функцій учасників реалізації стратегування та їх розмежування, визначення зон відповідальності у прийнятті управлінських рішень;

- цільовий підхід – передбачає вибудовування ієрархії цілей з їх деталізацією та визначенням критеріїв для оцінки результативності й ефективності їх досягнення;

- ресурсний підхід – полягає у визначенні сукупності ресурсів (науково-технічних, матеріальних, енергетичних, технологічних, людських, інформаційних, транспортно-логістичних, освітніх, природних тощо) для реалізації стратегічних ініціатив на рівні регіону;

- інтеграційний підхід – передбачає інтеграцію всіх елементів, механізмів, ресурсів та інструментів у досягненні національних і регіональних цілей на основі принципу додатковості;

- комунікативний підхід – спрямований на розвиток комунікаційних вертикальних і горизонтальних каналів між елементами регіональних та національної соціально-економічних систем.

Отже, в умовах наростаючої невизначеності одним із принципів публічного управління (державного регулювання) реалізації регіональних стратегій соціально-економічного розвитку на макро- і мезорівні є прогнозування та планування (що передбачає застосування індикативного підходу до управління соціально-економічними системами). Планування передбачає, що встановлена у рамках стратегії система планів розглядається

як гнучка і включає рекомендації та варіанти прогнозів у певній сфері діяльності, що є індикаторами досягнення цілей для економічних агентів. Як правило, індикатори видаються у відносних показниках, що дозволяє проводити їх порівняльне оцінювання між регіональними економічними системами, що знаходяться на різних стадіях та рівнях соціально-економічного розвитку.

Уважаємо, що методологія публічного управління (державного регулювання) реалізації регіональних стратегій соціально-економічного розвитку має бути заснована на таких принципах:

- наукового обґрунтування – виважене використання наукових підходів під час розробки та реалізації стратегії регіонального соціально-економічного розвитку;

- цілісності – єдність стратегій муніципальних утворень у рамках єдиної стратегії соціально-економічного розвитку регіону;

- поєднання регіональних та національних інтересів – передбачає несуперечність регіональних інтересів національним і, навпаки, стратегії регіонального економічного розвитку;

- єдності та комплексності регіональних і національних стратегій, прогнозів, програм та проєктів соціально-економічного розвитку – спрямовані на поєднання переваг регіональних активів у стратегуванні регіонального економічного розвитку в рамках єдиної методології стратегічні ініціативи на регіональному рівні управління;

- системності – використання системного підходу у плануванні, прогнозуванні й оцінюванні ефективності реалізації стратегій на регіональному рівні управління;

- ієрархічність – використання децентралізації у стратегуванні регіонального соціально-економічного розвитку за принципом «знизу-вгору»;

- вимірюваності цілей і результатів їх досягнення – наявність єдиної методики, індикаторів та алгоритмів оцінки результативності й ефективності

реалізації стратегій лише на рівні регіонів;

- ресурсного забезпечення – формування системи інституційного, кадрового, фінансового, інформаційного та іншого забезпечення;

- розмежування повноважень та відповідальності – чітке розмежування повноважень та відповідальності за прийняті публічно-управлінські рішення на рівні агломерацій, муніципальних утворень (громад) і регіонів;

- прозорості та відкритості – доступність для публічного обговорення питань розробки стратегій регіонального соціально-економічного розвитку;

- процесуальності – пріоритет довгострокових активних дій, а як створення науково обґрунтованих стратегічних правових документів;

- партнерства – залучення до процесу реалізації стратегій бізнесу, державних структур, громадян, інститутів розвитку тощо;

- мережіалізації стратегій, заснованих на прогнозуванні, моделюванні й індикативному стратегічному плануванні.

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна зробити такі ключові висновки:

1. Розгляд положень фундаментальної науки дав підстави систематизувати принципи публічного управління у сфері забезпечення соціально-економічного розвитку держави та регіонів. Серед цих принципів виділено такі: науковості, цілісності, поєднання регіональних та національних інтересів, системності, єдності та комплексності регіональних і національних стратегій, ієрархічності, вимірюваності цілей і результатів їх досягнення, ресурсного забезпечення, прозорості та відкритості, партнерства, процесуальності, мережіалізації.

2. Досліджено особливості формування моделей публічного управління у сфері стратегування соціально-економічного розвитку держави та регіонів. З'ясовано, що вони передбачають застосування комплексного, функціонального, цільового, ресурсного, інтеграційного та комунікативного підходів. Крім того, під час здійснення стратегування враховуються засади щодо дієвого прогнозування та планування, що вимагають застосування

індикативного підходу до управління соціально-економічними системами. При цьому акцентується увага на дотриманні положень інституційного підходу у сфері забезпечення соціально-економічного розвитку держави та регіонів. Даний висновок зроблено з огляду на наявний інститут публічного управління, що включає механізми державного регулювання та ринкові механізми, що відзначаються певними «вадами».

3. Наполягається, що основні завдання публічного управління (державного регулювання) реалізації регіональних стратегій соціально-економічного розвитку в Україні мають бути спрямовані на таке:

1) забезпечення цілісності сталого розвитку національної економіки в цілому, збереження та примноження її національного багатства, зростання конкурентоспроможності країни та рівня добробуту її населення;

2) розробку методологічних підходів, методик, інструментів, принципів, критеріїв й обмежень при прийнятті стратегічних рішень на різних рівнях управління соціально-економічного розвитку;

3) постійний моніторинг внутрішнього потенціалу, а також можливостей та загроз з боку макро- та мезосередовища для прийняття стратегічних рішень;

4) розробку пріоритетних напрямів розвитку вітчизняної економіки в цілому, а також їх узгодження та вбудовування у регіональні стратегії соціально-економічного розвитку територій;

5) формування єдиного циклу моделі управління стратегічним розвитком на всіх рівнях;

6) розробку та впровадження методичного інструментарію з питань нормативно-правового регулювання процесів реалізації регіональних стратегій і визначення їхнього вкладу в досягнення національних цілей;

7) кадрове забезпечення реалізації політики у сфері забезпечення стратегічного соціально-економічного розвитку регіонів;

8) поширення та використання цифрових технологій у питаннях регулювання процесів реалізації регіональних стратегій соціально-

економічного розвитку та здійснення моніторингу щодо досягнення показників їхньої ефективності;

9) розробку, затвердження та застосування єдиної методики оцінювання результативності й ефективності реалізації стратегій соціально-економічного розвитку на регіональному рівні управління.

Література

1. Домбровська С.М., Лукиша Р.Т., Помаза-Пономаренко А.Л. Інституціональна державна політика соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах ризиків : монографія. Харків: НУЦЗ України, 2018. 216 с.

2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/> (дата звернення 10.03.2025).

3. Помаза-Пономаренко А.Л. Правове забезпечення розвитку та безпеки регіонів України в умовах децентралізації й інституціоналізації влади : монографія. Харків: НУЦЗУ, 2020. 190 с.

4. Harris G.D. The market as a factor in the localization of production // *Annals of the Association of American Geographers*. 1954. vol. 4. pp. 315–348.

5. Fujita M., Krugman P. When is the economy monocentric: von Thunen and Chamberlin unified // *Regional Science and Urban Economics*. 1995. Volume 25, Issue 4. Pp. 505–528.

6. Pomaza-Ponomarenko A., Nazarov O., Udyanskyi M., Moroz S., Khmyrov I., Akhmedova O. Methodical approaches to state policy forecasting of sustainable development of Ukraine's regions // *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2021. Vol. 1. № 36. Pp. 171–178.

References

1. Dombrovska, S.M., Lukisha, R.T. and Pomaza-Ponomarenko, A.L. (2018), *Instytutsional'na derzhavna polityka sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrayiny v umovakh ryzykiv* [Institutional state policy of socio-economic

development of regions of Ukraine in conditions of risks], NUCZU, Kharkiv, Ukraine.

2. Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine (2025), “Legislation”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/> (Accessed 10 March 2025).

3. Pomaza-Ponomarenko, A.L. (2020), *Pravove zabezpechennya rozvytku ta bezpeky rehioniv Ukrayiny v umovakh detsentralizatsiyi y instytutsionalizatsiyi vlady* [Legal support for the development and security of the regions of Ukraine in conditions of decentralization and institutionalization of power], NUCZU, Kharkiv, Ukraine.

4. Harris, G.D. (1954), “The market as a factor in the localization of production”, *Annals of the Association of American Geographers*, vol. 4, pp. 315–348.

5. Fujita, M. and Krugman, P. (1995), “When is the economy monocentric: von Thunen and Chamberlin unified”, *Regional Science and Urban Economics*, volume 25, issue 4, pp. 505–528.

6. Pomaza-Ponomarenko, A., Nazarov, O., Udyanskyi, M., Moroz, S., Khmyrov, I. and Akhmedova, O. (2021), “Methodical approaches to state policy forecasting of sustainable development of Ukraine’s regions”, *Financial and credit activities: problems of theory and practice*, vol. 1, issue 36. pp. 171–178.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2025 р.